

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizozov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILİYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN	93
Axliddin Aroplitdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadiyeva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ.....	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAKATLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulatov Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ.....	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI.....	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION.....	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI.....	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ.....	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN.....	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI.....	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH.....	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdulfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQUISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovlijeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrullojevna	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
<i>Orifova Ximoyat Shovkat qizi</i>	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
<i>Raximova Dilfuza Mirzakasimovna</i>	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
<i>Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna</i>	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
<i>Sattorov Sanjar Abdumurodovich</i>	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
<i>Yuldashov Aziz</i>	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
<i>Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjayevich</i>	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
<i>Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	533
<i>Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQUINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
<i>Nabiyeva Nilufar Olim qizi</i>	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
<i>Каюмова Гузел Иброхимхановна</i>	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLISSHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
<i>Yahyojev To'liqin Ismatulla o'g'li</i>	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
<i>Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi</i>	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
<i>Toshimov Azizbek Hakimovich</i>	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDAGI KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
<i>Muradova Dildora Abdusalimovna</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARDAGI KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
<i>Norova Nozima Nabiyevna</i>	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
<i>Алиева С.С.</i>	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBİ BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH.....	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД.....	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI.....	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY.....	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА.....	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDDIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ГЕРМАНИИ	788
Артикова Шохиди Ильясовна	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	793
Rasulova Nigora Nematovna	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA ASOSIY KAPITALGA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH YO'NALISHLARI	799
Sultanova Aziza Baxtiyar qizi	

KORXONALARDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	802
<i>Aminova Shaxnoza Aziz qizi</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA ULARNI BAHOLASH USULLARI.....	807
<i>Nazirova Sayyora Baxtiyorovna, Qulmamatova Barno Omonovna, Sharifova Nargiza Djurayevna</i>	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINI JORIY ETISHNING O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLIYAVIY SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	811
<i>Murodova E'zoza Maqsud qizi</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: ISHLASH MEKANIZMI VA ALGORITMINI ISHLAB CHIQUISH	816
<i>Umarov Bobur Murtazoyevich</i>	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH	822
<i>Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich</i>	
AGRAR SOHADA KADRLAR TAYYORLASHNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI	829
<i>Boltayev Nurali Shiramatovich</i>	
MAMLAKATIMIZ TURIZM SOHASI XIZMATLAR SIFATI BILAN BOG'LIQ IQTISODIY KO'RSATKICHLAR	838
<i>Suyunov R. G'.</i>	
ПРОБЛЕМЫ И ОГРАНИЧЕНИЯ В ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	844
<i>Джулибеков Нурмат Каршибекович, Жулиева Гулноз Юлдашевна</i>	
BIZNES JARAYONLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH ASOSLARI	849
<i>Yoqubjanov Muminmirzo Nosirjon o'g'li, Erkinxojiyev Ismoiljon</i>	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, AHAMIYATI VA UNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	853
<i>Ernazarov Gulam Bekbaevich</i>	
SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI	860
<i>Mirzokirov Mirramizjon Mirxoshim o'g'li</i>	
ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	867
<i>Урунова Мафтуна Гайратовна</i>	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ЭКОНОМИКИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ И ЕЁ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ	871
<i>Некова Фатима Борисовна</i>	
MINTAQA SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISHDA KLASTERLASH VA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARINING AHAMIYATI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	876
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
ТЕМИР YO'L TRANSPORTI TIZIMINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY TASHKILY-IQTISODIY USULLARDAN FOYDALANISH	882
<i>Kayumov Z.O.</i>	
O'ZBEKISTONDA VALYUTA KURSINING SHAKLLANISHI VA UNING INFLATSIYA DARAJASIGA TA'SIRI MEKANIZMI.....	887
<i>Matrizayev Zafar Gulimboy o'g'li, Viqorjon Bahridinov Akbar o'g'li</i>	
МЕХНАТ BOZORINING TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	892
<i>Soatmo'minova Zarnigor Olimjon qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	897
<i>Mahmudov Sunnatjon Abdujabbor o'g'li</i>	
НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	901
<i>Мирзаев Кулмамат Джанзакович</i>	

ELEKTR UZILISHLARINING HUDUDIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI	906
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
DAVLAT TRANSPORT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	911
Uktamov Sarvar Atxam o'g'li	
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПОДДЕРЖКИ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В СТРАНАХ ЕС, США И ЯПОНИИ	915
Газизова Эльмира Хамидовна, Мелибаева Гульнора Ачилловна	
SANOATNI HUDUDIY RIVOJLANTIRISHDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH OMILLARI	921
O'zmanov Ixtiyor Ibragim o'g'li	
SUG'URTA INSTITUTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	926
Sherov Sanjar Radjabovich	

SUG'URTA INSTITUTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Sherov Sanjar Radjabovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada sug'urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati, uning iqtisodiy mohiyati hamda zamonaviy sharoitdagi ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda sug'urta sohasidagi innovatsiyalar tijorat-ijtimoiy, texnologik, tashkiliy va moliyaviy yo'nalishlar bo'yicha tasniflanib, ularning o'zaro bog'liqligi va kompleks xarakteri asoslab berilgan. Shuningdek, sug'urta mahsulotlarini yaratish, ularni bozorga joriy etish, xizmat ko'rsatish jarayonlarini takomillashtirish hamda raqamli texnologiyalarni qo'llashning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, sug'urta kompaniyalari, sug'urta bozori, raqobatbardoshlik, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, sug'urta mahsulotlari, risklarni boshqarish, moliyaviy barqarorlik.

Abstract. This article analyzes the innovative activities of insurance companies, their economic essence, and their significance in modern conditions. The study classifies innovations in the insurance sector into commercial-social, technological, organizational, and financial directions, and substantiates their interconnection and complex nature. In addition, the theoretical and practical aspects of developing insurance products, introducing them to the market, improving service processes, and applying digital technologies are examined.

Key words: innovative activity, insurance companies, insurance market, competitiveness, digital technologies, artificial intelligence, insurance products, risk management, financial stability.

Аннотация. В данной статье проанализирована инновационная деятельность страховых компаний, её экономическая сущность и значение в современных условиях. В исследовании инновации в страховой сфере классифицированы по коммерческо-социальным, технологическим, организационным и финансовым направлениям, а также обоснована их взаимосвязанность и комплексный характер. Кроме того, раскрыты теоретические и практические аспекты создания страховых продуктов, их внедрения на рынок, совершенствования процессов обслуживания и применения цифровых технологий.

Ключевые слова: инновационная деятельность, страховые компании, страховой рынок, конкурентоспособность, цифровые технологии, искусственный интеллект, страховые продукты, управление рисками, финансовая устойчивость.

KIRISH

Sug'urta faoliyati tarixan doimiy innovatsiyalar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, aynan yangi texnologiyalar va ilg'or yondashuvlarning joriy etilishi orqali sug'urta kompaniyalari xizmatlar assortimentini kengaytirish, mijozlar ehtiyojlariga moslashish hamda bozorda raqobatbardoshligini ta'minlash imkoniga ega bo'lib kelmoqda. Zamonaviy sharoitda innovatsion faoliyat sug'urta sohasining ajralmas qismiga aylanib, u ilmiy tadqiqotlar, raqamli texnologiyalar va yangi biznes modellar asosida yangi turdagi xizmatlarni yaratish hamda ularni bozorga samarali joriy etishni nazarda tutadi.

Bugungi kunda sug'urta institutlari faoliyatida innovatsion yo'nalishlarni takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Chunki raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi, mijozlar talabi va kutishlarining o'zgarishi hamda global moliya bozorlarida raqobatning kuchayishi sug'urta kompaniyalaridan yangi yondashuvlarni talab etmoqda. Xususan, insurtech yechimlari, sun'iy intellekt, Big Data, blokcheyn texnologiyalari hamda masofaviy xizmat ko'rsatish tizimlarining joriy etilishi sug'urta xizmatlarining tezkorligi, shaffofligi va ishonchligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, innovatsion yo'nalishlarni rivojlantirish sug'urta xizmatlarini individuallashtirish, risklarni aniq baholash, tarif siyosatini optimallashtirish hamda mijozlarga qulay va moslashuvchan mahsulotlarni taklif etish imkonini beradi. Bu esa sug'urta bozorining kengayishiga, aholining sug'urta xizmatlariga bo'lgan ishonchi va qamrov darajasining oshishiga olib keladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, sug'urta institutlari faoliyatida innovatsion yondashuvlarni o'rganish, ularni amaliyotga joriy etish mexanizmlarini takomillashtirish hamda ushbu jarayonda yuzaga kelayotgan muammolarni aniqlash va bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish zarur. Natijada sug'urta tizimining barqarorligi, samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirish, shuningdek, milliy iqtisodiyotda uning rolini kuchaytirish imkoniyati yaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

OECD hisobotlarida sug'urta sektorining raqamli transformatsiyasi moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, bozor shaffofligini oshirish hamda mijozlar huquqlarini himoya qilishda muhim instrument sifatida e'tirof etilgan [1]. Raqamlashtirish jarayoni sug'urta xizmatlarining ochiqligi va ishonchligini oshirish bilan birga, tartibga solish mexanizmlarini ham takomillashtirishga xizmat qiladi.

Swiss Re Institute tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda raqamli texnologiyalarni joriy etish sug'urta kompaniyalarining operatsion xarajatlarini sezilarli darajada qisqartirish, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish hamda risklarni baholash aniqligini oshirish orqali moliyaviy samaradorlikni kuchaytirishi ilmiy asoslangan [2]. Shu bilan birga, bu texnologiyalar sug'urta hodisalarini prognozlash va boshqarish imkoniyatlarini ham kengaytiradi.

M. Porter innovatsiyalarni raqobatbardoshlikni ta'minlash va mustahkamlashning asosiy omillaridan biri sifatida baholab, ayniqsa raqamli texnologiyalar xizmat ko'rsatish sohasida, jumladan, sug'urta tizimida qo'shimcha qiymat yaratish, xizmatlar sifatini oshirish va bozor ustunligini shakllantirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi [3]. Shu nuqtai nazardan, innovatsiyalar nafaqat yangi mahsulotlar yaratish, balki mavjud biznes jarayonlarini optimallashtirish vositasi sifatida ham namoyon bo'ladi.

P. Schueffel tomonidan InsurTech tushunchasi sug'urta bozorining samaradorligini oshiruvchi kompleks innovatsion ekotizim sifatida talqin qilinadi. Unga ko'ra, raqamli platformalar, startaplar va texnologik yechimlar sug'urta xizmatlarini yanada qulay, tezkor va moslashuvchan shaklga keltirib, iqtisodiy natijalarning ijobiy dinamikasini ta'minlaydi [4]. Bu esa sug'urta kompaniyalari faoliyatining yangi bosqichga o'tishini anglatadi.

J. Dong va T. Finlay fikriga ko'ra, zamonaviy qayta sug'urtalash tizimlarini optimallashtirishda sun'iy intellekt (Artificial Intelligence) va mashina o'rganish (Machine Learning) algoritmlaridan foydalanish sug'urta kompaniyalarining risklarni boshqarish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi [5]. Mualliflar qayta sug'urtalash shartnomalarini dinamik tarzda moslashtirish innovatsion iqtisodiyot sharoitida muhim strategik yo'nalish ekanligini ta'kidlaydilar.

G. Marangwanda tadqiqotlarida qayta sug'urtalash (reinsurance) bo'yicha qarorlarni kompaniyaning umumiy strategik rivojlanish yo'nalishlari hamda ESG (Environmental, Social and Governance) tamoyillari bilan uyg'unlashtirish innovatsion iqtisodiyot sharoitida sug'urta kompaniyalarining uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda muhim omil ekanligi ta'kidlanadi [6]. Ushbu yondashuv risklarni samarali taqsimlash bilan birga, korporativ boshqaruv sifatini oshirish, ijtimoiy mas'uliyatni kuchaytirish va ekologik barqarorlikni qo'llab-quvvatlash orqali kompaniyaning raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

I. Belyaeva fikricha, raqamli transformatsiya sug'urta xizmatlari sifatini oshirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish jarayonlarini soddalashtirish hamda bozordagi raqobatbardoshlikni kuchaytirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi [7]. Ayniqsa, mijozga yo'naltirilgan raqamli platformalar va xizmatlar sug'urta kompaniyalarining bozor pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi.

N. Larionova esa innovatsion texnologiyalar sug'urta kompaniyalari faoliyatining iqtisodiy samaradorligini ta'minlashda strategik ahamiyat kasb etishini ilmiy jihatdan asoslab, ularning joriy etilishi resurslardan samarali foydalanish, operatsion jarayonlarni optimallashtirish va daromadlilikni oshirishga xizmat qilishini qayd etadi [8].

B. Xodiev sug'urta tizimini innovatsion rivojlantirishda davlatning institutsional roli muhim ekanini ta'kidlab, sug'urta bozorida shaffoflik va ishonchni ta'minlash iqtisodiy o'sishning muhim omili ekanini qayd etadi [9]. Fikrimizcha, davlatning faol institutsional ishtiroki sug'urta bozorini modernizatsiya qilish, innovatsion mahsulot va xizmatlarni joriy etish uchun qulay muhit yaratadi.

A. Yuldashev sug'urta institutlari faoliyatida axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish risk-menejment tizimini takomillashtirish, risklarni aniqlash va baholash aniqligini oshirish hamda investitsion faoliyat samaradorligini yuksaltirishda muhim omil ekanini ta'kidlaydi [10]. Uning fikricha, zamonaviy raqamli yechimlar sug'urta kompaniyalariga ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish, qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish va moliyaviy resurslardan yanada samarali foydalanish imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani tayyorlash jarayonida deduktiv va induktiv metodlar, shuningdek, mantiqiy va qiyosiy tahlil, tarixiy yondashuv, statistik usullar hamda sistemali tahlil metodlari keng qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sug'urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati — bu ilmiy g'oyalar va zamonaviy texnologik yechimlarni izlash, ularni tahlil qilish va amaliyotga joriy etish orqali yangi sug'urta xizmatlarini yaratish, mavjud sug'urta tizimini takomillashtirish hamda sug'urta tashkilotlarining bozorda samarali faoliyat yuritishini ta'minlashga qaratilgan kompleks jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayon innovatsion iqtisodiyot sharoitida kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshirish, mijozlar ehtiyojlarini to'liqroq qondirish va risklarni boshqarish samaradorligini kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, sug'urta kompaniyalari faoliyatidagi innovatsiyalar turli yo'nalishlarga ajratilishi mumkin (1-jadval).

1-jadval. Sug'urta kompaniyalari faoliyatidagi innovatsiyalarni tasniflash yo'nalishlari

Innovatsiya yo'nalishi	Mazmuni (ilmiy izoh)	Amaliy ko'rinishlari
Tijorat va ijtimoiy	Bozor talablariga mos ravishda yangi mahsulotlar yaratish hamda mijozlar ehtiyojlarini qondirish orqali ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlikni oshirishga qaratilgan innovatsiyalar	Yangi sug'urta mahsulotlarini ishlab chiqish, yangi bozor segmentlariga kirish
Texnik (texnologik)	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish orqali operatsion jarayonlar samaradorligini oshirish va xizmatlar sifatini yaxshilash	Raqamli platformalar, sun'iy intellekt asosidagi baholash tizimlari, onlayn sug'urta xizmatlari
Tashkiliy	Sug'urta kompaniyalarining boshqaruv tizimi va tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish orqali faoliyat samaradorligini oshirishga qaratilgan innovatsiyalar	Yangi boshqaruv modellari, kompaniya ichki jarayonlarini optimallashtirish
Moliyaviy	Moliyaviy instrumentlar va risklarni boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish orqali sug'urta faoliyatining barqarorligini ta'minlashga qaratilgan innovatsiyalar	Yangi sug'urta risklarini shakllantirish, moliyaviy mahsulotlarni diversifikatsiya qilish

Mazkur tasnif sug'urta kompaniyalarida innovatsion faoliyatni kompleks tizim sifatida chuqur o'rganish imkonini beradi. Unda innovatsiyalar to'rtta asosiy yo'nalishga (tijorat-ijtimoiy, texnik (texnologik), tashkiliy va moliyaviy) ajratilgan bo'lib, har biri sug'urta tizimining muayyan funksional jihatini rivojlantirishga xizmat qiladi hamda umumiy innovatsion ekotizimning barqaror ishlashini ta'minlaydi.

Ushbu yondashuv asosida bir qator muhim ilmiy xulosalar shakllantiriladi. Birinchidan, innovatsiyalar o'z tabiatiga ko'ra ko'p komponentli, tizimli va o'zaro bog'liq jarayon bo'lib, ular bir-birini to'ldiruvchi elementlar sifatida faoliyat yuritadi. Ikkinchidan, texnologik innovatsiyalar ko'pincha tashkiliy boshqaruv tizimining yangilanishini va moliyaviy mexanizmlarning moslashuvchanligini talab qiladi, bu esa innovatsion o'zgarishlarning kompleks xarakterga ega ekanini ko'rsatadi.

Uchinchidan, tijorat-ijtimoiy yo'nalishdagi innovatsiyalar bozorni kengaytirish, mijozlar ehtiyojlarini yanada to'liq qondirish hamda sug'urta xizmatlarining raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. To'rtinchidan, moliyaviy innovatsiyalar esa risklarni samarali boshqarish, kapital yetarilgini ta'minlash va sug'urta kompaniyalarining uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini mustahkamlashda asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

Umuman olganda, mazkur tasnif sug'urta sohasida innovatsion faoliyatni tizimli tahlil qilish, uning rivojlanish qonuniyatlarini aniqlash hamda samarali boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish uchun ilmiy-metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Sug'urta mahsulotlarini yaratish va ularni bozorga joriy etishning asosiy g'oyasi jamiyat va mijozlarning o'zgarib borayotgan ehtiyojlariga moslashish bilan bevosita bog'liqdir. Ya'ni, sug'urta innovatsiyalarining markazida iste'molchilarning xavflarni qoplashga bo'lgan yangi talablari, iqtisodiy sharoitlarning o'zgarishi hamda ijtimoiy himoyaga bo'lgan ehtiyojlarning ortishi turadi. Shu nuqtai nazardan, sug'urta sohasidagi mahsulot innovatsiyalarining asosiy obyekti — sug'urtaning o'ziga xos bazaviy xizmatlari bo'lib, ularning mazmuni va qamrovi o'zgarishi yangi innovatsion yondashuvlarni shakllantiradi. Boshqa xizmat turlaridagi o'zgarishlar esa ko'proq texnologik va tashkiliy innovatsiyalar doirasida namoyon bo'ladi.

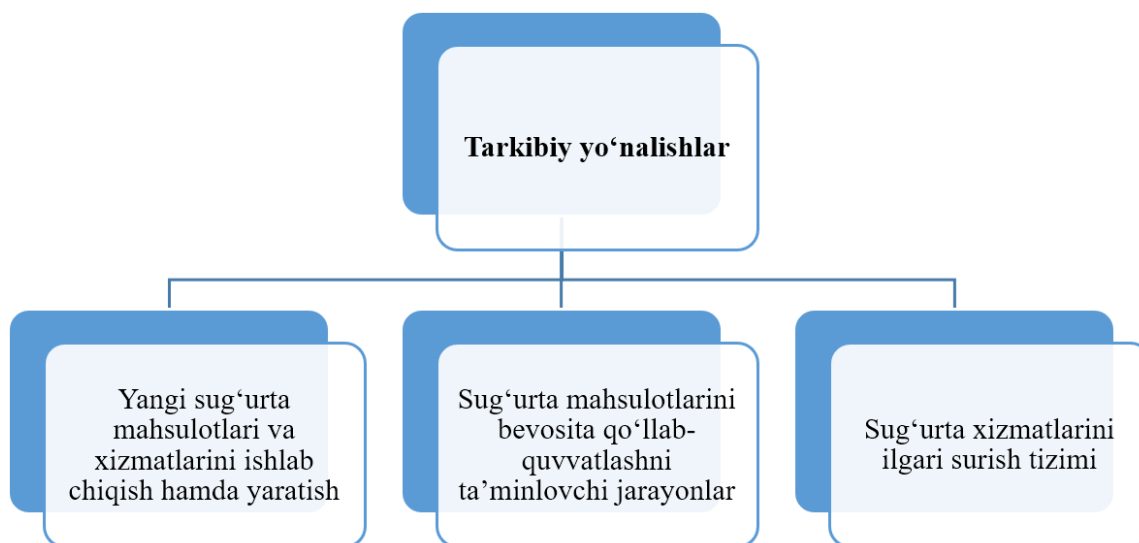
Sug'urta xizmatlarini sotish va tarqatish kanallarini rivojlantirishga yo'naltirilgan innovatsiyalar bugungi kunda eng dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Chunki raqobat kuchaygan sharoitda sug'urta kompaniyalari uchun mahsulotlarni tezkor va samarali sotish, mijozlarga qulaylik yaratish hamda bozorga kirish darajasini kengaytirish strategik ahamiyatga ega. Ayniqsa, raqamli platformalar, onlayn savdo tizimlari va mobil ilovalar orqali sug'urta mahsulotlarini sotish kanallari sezilarli darajada rivojlanib, sotuv hajmlarini oshirishning asosiy omiliga aylanmoqda.

Tashkiliy innovatsiyalarga misol sifatida sug'urta tovonlarini to'lash jarayonini soddalashtirish va tezlashtirishni keltirish mumkin. Bunday yondashuv mijozlar uchun qulaylik yaratish bilan birga, kompaniyaning ishonchligini oshiradi va mijozlar sodiqligini mustahkamlaydi. Shuningdek, mavjud sug'urta mahsulotlari doirasida qo'shimcha xizmatlarni taklif etish — masalan, kengaytirilgan sug'urta paketlari yoki kompleks xizmatlar — ham tashkiliy innovatsiyalar tarkibiga kiradi. Bu esa kompaniyalarga mijoz ehtiyojlarini yanada to'liq qondirish imkonini beradi.

Texnologik innovatsiyalar esa zamonaviy sug'urta tizimining eng muhim rivojlanish omillaridan biri bo'lib, u internet texnologiyalari va raqamli platformalarning keng joriy etilishi bilan bevosita bog'liqdir. Internet asosidagi tizimlar sug'urta polislarini masofadan turib rasmiylashtirish, mijozlarga onlayn xizmat ko'rsatish hamda jarayonlarni avtomatlashtirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya yangi turdagi risklarning paydo bo'lishiga ham sabab bo'lmoqda. Jumladan, kibexavflar, ma'lumotlar o'g'irlanishi va fishing kabi tahdidlar sug'urta kompaniyalari uchun yangi risk toifalarini shakllantirmoqda.

Innovatsion rivojlanish maqsadlariga samarali erishish uchun sug'urta kompaniyalari barcha boshqaruv elementlarini yagona tizim sifatida uyg'unlashtirishi zarur. Bunda strategik rejalashtirish jarayonida ichki omillar (tashkiliy tuzilma, moliyaviy resurslar, inson kapitali) va tashqi omillar (bozor raqobati, texnologik muhit, huquqiy tartibga solish) kompleks tarzda hisobga olinishi lozim. Faqatgina shu yondashuv innovatsion faoliyatning barqaror va samarali rivojlanishini ta'minlaydi.

Sug'urta tashkilotlarining innovatsion faoliyati ko'p darajali, tizimli va o'zaro bog'liq jarayon bo'lib, u mahsulot, tashkiliy, texnologik va bozor yo'nalishlaridagi o'zgarishlarni o'z ichiga oladi hamda kompaniyaning uzoq muddatli raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

1-rasm. Sug'urta tashkilotlari innovatsion faoliyatining asosiy tarkibiy yo'nalishlari

Sug'urta tashkilotlarining innovatsion faoliyati o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, u quyidagi asosiy yo'nalishlar doirasida ilmiy jihatdan talqin etiladi.

Birinchiidan, yangi sug'urta mahsulotlari va xizmatlarini ishlab chiqish jarayoni innovatsion faoliyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Bu yo'nalish sug'urta bozorida yuzaga kelayotgan yangi ehtiyojlar va xavf-xatarlar asosida mijozlarga yo'naltirilgan innovatsion sug'urta mahsulotlarini yaratish, ularning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini ta'minlash hamda raqobatbardosh takliflarni shakllantirishni o'z ichiga oladi.

Ikkinchiidan, sug'urta mahsulotlarining hayotiy siklini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan jarayonlar innovatsion tizimning ajralmas qismi bo'lib, u shartnomalarni tuzish, mijozlar bilan doimiy aloqani ta'minlash, xizmat ko'rsatish sifatini monitoring qilish hamda sug'urta hodisalari yuz berganda zararlarni tezkor va adolatli qoplash mexanizmlarini o'z ichiga oladi. Ushbu jarayonlar kompaniyaning operatsion samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, sug'urta xizmatlarini ilgari surish tizimi innovatsion faoliyatning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u marketing strategiyalarini ishlab chiqish, kommunikatsiya kanallarini diversifikatsiya qilish hamda raqamli va an'anaviy sotuv mexanizmlarini uyg'unlashtirish orqali sug'urta mahsulotlarini bozorda samarali targ'ib qilish va iste'molchilar orasida keng ommalashtirishga qaratilgan. Bu esa kompaniyaning bozor ulushini kengaytirish va raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Sug'urta kompaniyalarida innovatsion faoliyat nafaqat o'ziga xos xususiyatlar, balki muhim ustunliklar bilan ham tavsiflanadi. Xususan, innovatsion rivojlanish aholining o'zgarib borayotgan ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladi, ya'ni yangi risklar va ijtimoiy talablar asosida moslashuvchan sug'urta mahsulotlarini yaratish imkonini beradi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va internet tarmoqlarining keng joriy etilishi sug'urta xizmatlarining qamrovini kengaytirib, mahsulotlar assortimentini diversifikatsiya qilishga olib keladi.

Bundan tashqari, innovatsion yondashuvlar sug'urta kompaniyalariga yangi bozor segmentlariga kirish, geografik jihatdan faoliyat doirasini kengaytirish hamda xalqaro raqobat muhitida o'z mavqeini mustahkamlash imkonini yaratadi. Natijada innovatsiyalar sug'urta mahsulotlarining raqobatbardoshligini oshirib, kompaniyaning umumiy bozor ulushini kengaytirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sug'urta tashkilotlarining innovatsion rivojlanish jarayonida bir qator muammolar ham mavjud. Birinchidan, tashkilot xodimlarining innovatsion salohiyati yetarli darajada rivojlanmaganligi innovatsion jarayonlarning sekinlashishiga olib keladi. Bu esa yangi texnologiyalarni joriy etish va ulardan samarali foydalanish imkoniyatlarini cheklaydi.

Ikkinchidan, ayrim sug'urta kompaniyalarida zamonaviy texnologik infratuzilmaning yetishmasligi innovatsion yechimlarni to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qiladi. Uchinchidan, innovatsion jarayonlar ko'pincha sust kechadi, chunki mahalliy sug'urta kompaniyalari xorijiy sho'ba kompaniyalar bilan raqobatda texnologik va moliyaviy jihatdan ortda qolmoqda. Bu esa innovatsiyalarni joriy etish sur'atining pasayishiga olib keladi.

To'rtinchidan, sug'urta bozorida innovatsion mahsulotlarga bo'lgan talabning noaniqligi ularning iqtisodiy samaradorligini baholashni murakkablashtiradi hamda investitsiya qilingan innovatsion loyihalarning o'zini oqlash muddatini uzaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, sug'urta tashkilotlarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish zamonaviy sug'urta biznesini boshqarishning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. U yangi boshqaruv yondashuvlarini joriy etish, bozor sharoitiga mos innovatsion xizmatlarni yaratish hamda uzoq muddatli iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashga qaratilgan strategik jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Natijada innovatsion faoliyat sug'urta kompaniyalarining kelajakdagi daromadlilikini oshiruvchi va barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sug'urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati zamonaviy iqtisodiyot sharoitida ularning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Ushbu faoliyat ilmiy g'oyalar, zamonaviy texnologiyalar va samarali boshqaruv yondashuvlarini uyg'unlashtirgan holda yangi sug'urta mahsulotlarini yaratish, mavjud tizimlarni takomillashtirish hamda mijozlar ehtiyojlarini yanada to'liq qondirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, sug'urta sohasidagi innovatsiyalar tijorat-ijtimoiy, texnologik, tashkiliy va moliyaviy yo'nalishlarda namoyon bo'lib, ular o'zaro uzviy bog'liq holda yagona tizimni shakllantiradi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt asosidagi yechimlarning joriy etilishi xizmatlar sifatini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish hamda risklarni samarali boshqarish imkonini bermoqda.

Shu bilan birga, innovatsion rivojlanish jarayonida kadrlar salohiyatining yetarli emasligi, texnologik infratuzilmaning cheklanganligi hamda bozor talabining noaniqligi kabi muammolar mavjudligi aniqlanadi. Bu esa innovatsion loyihalarni amalga oshirishda tizimli yondashuv va strategik boshqaruv zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, sug'urta kompaniyalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish nafaqat yangi mahsulot va xizmatlarni joriy etishni, balki butun boshqaruv tizimini modernizatsiya qilishni ham talab etadi. Natijada bu jarayon kompaniyalarning uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini ta'minlash, bozor ulushini kengaytirish va mijozlar ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. OECD. Technology and Innovation in the Insurance Sector. – Paris: OECD Publishing, 2017. – 96 p.
2. Swiss Re Institute. Sigma No. 3/2021: World Insurance – The Recovery Gains Momentum. – Zurich: Swiss Re, 2021. – 42 p.
3. Porter, M. E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 1985. – 557 p.
4. Schueffel, P. Taming the Beast: A Scientific Definition of FinTech // Journal of Innovation Management. – 2016. – Vol. 4, No. 4. – P. 32–54.

5. Dong, J., Finlay, T. A hybrid framework for reinsurance optimization using artificial intelligence // Insurance: Mathematics and Economics. – 2025. – Vol. 120. – P. 45–58.
6. Marangwanda, G. Reinsurance as a strategic governance tool in innovative economies // International Journal of Insurance Studies. – 2025. – Vol. 7, No. 1. – P. 22–34.
7. Беляева И. А. Цифровизация страхового рынка: проблемы и перспективы // Страховое дело. – 2020. – № 4. – С. 3–9.
8. Ларионова Н. В. Инновационные технологии в деятельности страховых компаний // Финансовая аналитика. – 2019. – № 2. – С. 41–48.
9. Ходиев, В. В. Milliy iqtisodiyot va moliya bozorlari rivoji. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 312 b.
10. Юлдашев А. В. Информационные технологии в системе управления страховой компанией. – М.: Юрайт, 2017. – 214 с.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Ei.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>